

Ünnepi műsor március 15-re

1. **Himnusz** 1 perc

2. *Szavaló:*

Juhász Gyula: Március idusára

Vannak napok, melyek nem szállnak el,
De az idők végéig megmaradnak,
Mint csillagok ragyognak boldogan
S fényt szórnak minden születő tavasznak.
Valamikor szép tüzes napok voltak,
Most enyhe és derűs fénnel ragyognak.
Ilyen nap volt az, melynek fordulója
Ibolyáit ma a szívünkbe szórja.

Ó, akkor, egykor, ifjú Jókai
És lángoló Petőfi szava zengett,
Kokárda lengett és zászló lobogott;
A költő kérdett és felelt a nemzet.
Ma nem tördel bilincset s börtönajtót
Lelkes tömeg, de munka dala harsog,
Szépség, igazság lassan megy előre,
Egy szebb, igazabb, boldogabb jövőbe.

De azért lelkünk búsan visszanéz,
És emlékezve mámoros lesz téled,
Tűnt március nagy napja, szép tavasz,
Mely fölráztad a szunnyadó erőket,
Mely új tavaszok napját égre hoztad,
Mely új remények ibolyáját fontad.
Ó nagy nap, szép nap, légy örökre áldott,
Hozz mindig új fényt, új dalt, új virágot!

3. *Narrátor 1:*

{Alatta: Brahms: Magyar táncok}

1848. január 12-én Palermóban fegyveres népfelkelés robbant ki. Január 27-én Nápolyban is lángra gyúlt a szikra, február 23-án Párizsban eldőrdült az első sortűz, másnapra pedig Lajos Fülöp nem volt többé Franciaország királya: kikiáltották a köztársaságot.

A forradalmi hullám csakhamar német területre is átcsapott. Március 4-én zavargásokra került sor Münchenben, március 13-án a „vén” Bécsben is kitört a forradalom.

A bécsi forradalom híre Pesten is meggyorsította az eseményeket.

4. *Narrátor 2:*

Március 15-én reggel Kossuth indítványára az alsó tábla minden teherben elfogadta az „arányos osztozkodást”, s azt, hogy „az úrbéri viszonyok törvény általi elítélése után a földesurak kártalanítását az állam vállalja magára”.

Ezután Kossuth küldöttségével az elfogadott felirattal a császárvárosba utazott, ahol a bécsi nép hatalmas ovációval fogadta őket. Az államtanács egynapi ellenállás után engedett, mert rettegett a forradalmi tömegektől, s attól tartott, hogy Magyarország kiválik a birodalomból.

Mialatt a magyar küldöttség gőzöse Bécs felé tartott, Pesten vértelen forradalom zajlott le.

Március 15-én a radikális fiatalok –köztük Petőfi- a Pilvax kávéházból előbb az egyetemre indultak. Az ottani ifjúság csatlakozásával létszámuk már ezer főre duzzadt, s újabb tüntetők csatlakozása után már többesres tömeg élén érkeztek a Hatvani utcába, Landerer nyomdája elé. Itt a nép nevében lefoglalták a sajtót, cenzori láttamozás nélkül kinyomtatták Petőfi Nemzeti dalát.

Petőfi így emlékezik vissza erre a napra a naplójában:

{Zene lekapcsol.}

5. *Petőfi:*

„Lelkesedéssel és a sors iránti bizalommal mentünk vissza a kávéházba, mely már tele volt ifjakkal. Kókai a proklamációt olvasta fel, én Nemzeti dalomat szavaltam el; mindkettő riadó tetszéssel fogadtatott. [...] A kávéházban azt határoztuk, hogy sorra járjuk az egyetemi ifjúságot, s majd teljes erővel kezdjük meg a nagy munkát. Először az orvosokhoz mentünk. Szakadt az eső, amint az utcára léptünk, s ez egész késő estig tartott, de a lelkesedés olyan, mint a görögtűz: a víz nem olthatja el.”

6. **Zene: Nemzeti dal** 4 p 35 mp

7. *Petőfi:*

„Innen a mérnökökhöz, ezektől a seminariumba a jogászokhoz vonult a számban és lelkesedésben egyaránt percenként növekvő sereg. Jókai ismét felolvasta a proklamációt s a 12 pontot s énvelem elszavaltatták a Nemzeti dalt.

– Most menjünk egy cenzorhoz, és vele irassuk alá a proklamációt és a Nemzeti dalt! –kiáltotta valaki.

– Cenzorhoz nem megyünk – feleltem -; nem ismerünk többé semmi cenzort, el egyenesen a nyomdába.

Mindnyájan beleegyeztek és követtek. Landerer nyomdája legközelebb volt hozzánk, oda mentünk. Jókait, Vasvárit, Vidácsot és engem neveztek ki küldöttnek, hogy a sajtót lefoglaljuk. Mi megtettük ezt a nép nevében s a 12 pontot és a Nemzeti dalt rögtön nyomni kezdték. Dél felé elkészültek a nyomtatványok s ezrenként osztották szét a nép között, mely azokat részeg örömmel kapkodta. Délután három órára gyűlést hirdettünk a muzeum terére s a sokaság eloszlott.”

8. **Zene: 12 pont elsorolása: Kormorán: Kik érted haltak {3:05-ig hallgatni, aztán**

9. *Petőfi:*

„A szakadó eső dacára mintegy 10 000 ember gyűlt a múzeum elé, honnan közhatározat szerint a városházához mentünk, hogy a 12 pontot magokénak vallják a polgárok, és velünk egyesüljenek. A tanácssterem megnyílt, s megtelt néppel, először. Rövid tanácskozás után a polgárság nevében aláírta a polgármester a 12 pontot, s az alatt álló sokaságnak az ablakból lemutatta. Óriási kitörése a lelkesedésnek!... Egyszerre az a hír szárnyal, hogy katonaság jön... körülnéztem, hogy az arcokat vizsgáljam, egyetlen egy ijedt arcot sem láttam... minden ajkon e kiáltás: fegyvert! fegyvert! Ezen, különben alaptalan hír oly fölindulást okozott, hogy Nyári Pál és Klauzál tovább beszéltek egy óránál anélkül, hogy beszédeikből egy-egy töredék mondatnál többet hallottunk volna.”

10. **Zene: Gyere pajtás katonának c. dal** *1 perc 40 mp-nél leállítani*
2 p 20 mp

11. *Szavaltó:*

Petőfi Sándor: Csatában

A földön is harag,
Az égen is harag!
Kifolyt piros vér és
Piros napsugarak!
A lemenő nap oly
Vad bíborban ragyog!
Előre, katonák,
Előre, magyarok!

Komoly felhők közül
Bámul reánk a nap,
Rettentő szuronyok
Füstben csillámlanak,
A sűrű lomha füst
Sötéten gomolyog,
Előre, katonák,
Előre, magyarok!

Ropog, hosszan ropog
Csatárok fegyvere,
Ágyúk bömbölnek, hogy
Reng a világ bele;
Te ég, te föld, talán
Most összeomlotok!
Előre, katonák,
Előre, magyarok!

Szilaj lelkesedés
Foly bennem, mint tűzár,
A vérszag és a füst

Megrészegíte már,
Előrerontok én,
Ha élek, ha halok!
Utánam, katonák,
Utánam, magyarok!

12. *Narrátor I:*

{alatta: Berlioz: Rákóczi induló}

1848 májusának közepén kezdődött meg az első tíz honvédzászlóalj szervezése, a többségük július végétől már a Délvidéken harcolt a szerb fölkelők ellen. Augusztusban megyénként nemzetőr-alakulatokat toboroztak, amelyek az ősz folyamán honvédzászlóaljjá alakultak át. Az önkéntes alakulatok harmadik típusát a szabadcsapatok képezték. Arra szánták őket, hogy az ellenség háta mögött gerilla-hadviselést folytassanak, de többségük ugyanolyan reguláris egységgé vált, mint a sorkatonák, honvédek vagy a nemzetőrök. 1849 májusában az osztrák kormány felismerte, hogy egyedül képtelen leverni a magyar szabadságharcot, ezért segítséget kértek I. Miklós orosz cártól. I. Miklós 200ezer katonát küldött Magyarországra és további 80ezret készülségbe helyezett. A 170 ezer fős magyar honvédségnek egy összesen 370 ezer fős ellenséggel kellett megmérkőznie.

{zene lekapcsol}

13. *Szavaló:* Petőfi Sándor: Európa csendes, újra csendes...

Európa csendes, újra csendes,
Elzúgtak forradalmai...
Szégyen reá! lecsendesült és
Szabadságát nem vívta ki.

Magára hagyták, egymagára
A gyáva népek a magyart;
Lánc csörg minden kézen, csupán a
Magyar kezében cseng a kard.

De hát kétségbe kell-e esnünk,
Hát búsuljunk-e emiatt?
Ellenkezőleg, oh hon, inkább
Ez légyen, ami lelket ad.

Emelje ez föl lelkeinket,
Hogy mi vagyunk a lámpafény,
Mely amidőn a többi alszik,
Ég a sötétség éjjelén.

Ha a mi fényünk nem lobogna
A véghetetlen éjen át,

Azt gondolhatnák fönn az égben,
Hogy elenyészett a világ.

Tekints reánk, tekints, szabadság,
Ismerd meg mostan népedet:
Midőn más könnyet sem mer adni,
Mi vérrel áldozunk neked.

Vagy kell-e még több, hogy áldásod
Ne érdemetlen szálljon ránk?
E hűtlen korban mi utosók
Egyetlen híveid valánk!

14. *Narrátor 2:*

A szabadságharc elbukott, de a harc, a sok áldozat nem volt hiábavaló. Hősei örök példaként élnek az utódok szívében: „Nagy 48 s Petőfi forradalma örökéletű magyar diadal.”

15. *Narrátor 1:*

Befejezésül hallgassuk meg a Szózatot!

16. **Szózat**

1 perc